

in Frankrijk, de Paltsgraaf en Keurvorst van de Palts, de landgraaf van Hessen mitsgaders de Zwitsersche Kerken (Art. 5) waarbij dan nog gevoegd konden worden de naastbijgelegen Gereformeerde Kerken van Oost-Friesland en Bremen (Art. 6). Uit de bij dit concept gevoegde annotaties blijkt echter, dat er sommigen waren, die verlangden, dat ook de Gereformeerde Kerken van Polen en Hongarije zouden worden uitgenoodigd, wier oordeel om het verdrag van Sendomir met de Lutherschen van belang werd geacht, terwijl anderen wilden, dat de Kerk van Genève en de Vorsten der Nassau-Wetteravische correspondentie zouden gevraagd worden. De eerstgenoemde Kerken zijn echter niet uitgenoodigd, de beide laatstgenoemden wel ⁴⁸⁾. Eerst op het laatste oogenblik is ook de Keurvorst van Brandenburg uitgenoodigd, die al was Brandenburg Luthersch, zelf Gereformeerd was en regeerde over Gulik, Kleef en het land van Berg, waar Gereformeerde Kerken waren. Gaarne had men ook de Schotsche Kerk vertegenwoordigd gezien, die zeker veel meer Calvinistisch was dan de Episcopaalsche Kerk in Engeland, waarvan Koning Jacobus het hoofd was. Maar Koning Jacobus had met de presbyteriaansch gezinde Schotsche Kerk weinig op en waar de uitnoodiging om afgevaardigden te zenden tot hem gericht werd, hing het dus van hem af, of de Schotsche Kerk zou gerepresenteerd worden. Aanvankelijk was dit dan ook niet het geval, want Koning Jacobus zond alleen vertegenwoordigers der Episcopaalsche Kerk. Eerst op aandrang van de Gereformeerden hier werd aan deze Episcopalen een Schotsch Theoloog Walter Balcanqual door den Koning toegevoegd, die echter eerst in de 37e zitting der Synode verscheen. Voorts moet nog worden meegedeeld, dat de Generale Staten bijde goedkeuring van dit Concept een zeer gewichtig besluit namen nl. dat ook de uitheemsche Theologen op de Synode een *decisie*ve stem zouden hebben, zoodat de beslissing niet alleen van de Nederlandsche afgevaardigden maar ook van hen zou afhangen ⁴⁹⁾.

Aan deze uitnoodiging door de Generale Staten verzonden is door deze Vorsten en Kerken buitenslands bereidwillig voldaan. Een schaar van de beste en meest geziene Gereformeerde Theologen werd door hen naar de Synode te Dordt gezonden, die daaraan niet het minst haar luister en gezag te danken had. Des te meer moet het betreurd, dat de afgevaardigden der